

Journal of Faculty of Education
Pibulsongkram Rajabhat University

ISSN 2351 - 0943

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

วารสารครูพิบูล

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณาธิการที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ศาสตราจารย์ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เกษียณ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวรงค์ศักดิ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก อีระภูธร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ บรรจง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

อาจารย์ ดร.สุพัตร์ ช่างพินิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ พงษ์ชนะวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ ดร.ปิยนันท์ วรวิทย์รัตนกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กำหนดการเผยแพร่	ปีละ 2 ฉบับ มกราคม ถึง มิถุนายน และ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม
ปีที่ 3 ฉบับที่ 2	กรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2559
จำนวน	150 เล่ม
การเผยแพร่	มอบให้หอสมุด สถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ
ติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์) ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000 โทรศัพท์ 088-7843587 โทรสาร 055-230597 Email: psrueduj@gmail.com
พิมพ์ที่	บริษัท โฟกัส พรินติ้ง จำกัด 110/212 ถนนพระองค์ดำ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 055-225037

วารสารครูพิบูลปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2559 เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 7 ของการดำเนินการพัฒนาวารสารของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีบทความตีพิมพ์จำนวน 4 บทความ โดยผลงานวิจัยทั้งหมดเป็นของคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามทั้งหมด เป็นผลงานวิจัยจากการบริการวิชาการการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การจัดการการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูและนักเรียน โรงเรียนพลาญชุมพล ตำบลพลาญชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

องค์ความรู้ที่ได้จากการบริการวิชาการควบคู่ไปกับการวิจัยและการจัดการเรียนการสอนเป็นเป้าหมายหลักของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม งานวิจัยดังกล่าวเกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนอย่างดีจากสถาบันวิจัยและพัฒนา และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กองบรรณาธิการคาดหวังว่าผลงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจให้กับหน่วยงานด้านการศึกษาในการผลักดันให้ภารกิจทั้ง 3 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา เป็นการทำงานที่เกื้อหนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันต่อไปในอนาคต

อนุ เจริญวงศ์ระยั๊บ

บรรณาธิการวารสารครูพิบูล

ธันวาคม 2559

บทความวิจัย

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพลอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

The Study of Local Wisdom of PhaiChumphonTambon Municipality,
MuangPhitsanulok District, Phitsanulok Province

พัชรพล มีทรัพย์* ธนสาร เพ็งพุ่ม นงลักษณ์ ใจฉลาด ธิปไตย สุนทร

62

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

The Effect of Using Activities Model for Develop Youth's Life skill in 21st Century by

Local Wisdom in The Area of Phlai Chumphon, Muang Phitsanulok

เบญญาพัชร วันทอง

76

การพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชา

คณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการ

แก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT

Writing lesson plans. Development and Developing Curriculum for students in Mathematics

Grade 1 qualification in the 21st century to promote the critical thinking and problem

solving skills through traditional teaching techniques used by 4 MAT

สุกัญญา สีสมา

86

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ชั้นปีที่ 2 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้

โครงการภาษาอังกฤษ

The development and management of learning in English Instructional Designs of English

major level 2's students for enhance the competencies in the 21st century, communication

skills through local wisdom by using the techniques taught by Project Base Learning

ภาวิณี เดชเทศ

97

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล

อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

พัชรพล มีทรัพย์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

นางลักษณ์ ใจฉลาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

ธนสาร เพ็งพุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

ธิปไตย สุนทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก

รับต้นฉบับ: 31 มกราคม 2559 รับผิดชอบ: 11 เมษายน 2559

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นปราชญ์ชาวบ้านในเทศบาลตำบลพลายชุมพล จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้รูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ที่ศึกษาจำนวน 20 ภูมิปัญญาแยกประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดังนี้หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนาจำนวน 1 ภูมิปัญญา หมวดศิลปกรรม และโบราณคดีจำนวน 7 ภูมิปัญญาหมวดการละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจจำนวน 5 ภูมิปัญญา หมวดชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการจำนวน 7 ภูมิปัญญาซึ่งสามารถสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นตามขอบเขตด้านเนื้อหาด้านคติ ความเชื่อด้านการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการและ ด้านการถ่ายทอดและสืบสานได้ดังนี้

ด้านเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดของบุคคล กลุ่ม และชุมชน ด้านคติ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจคนในชุมชนทั้งการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนด้วยการละเล่น และกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน รวมถึงประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญในชุมชนล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ด้านการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพล ส่วนใหญ่จะถูกบริหารจัดการโดยผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน หรือเจ้าของภูมิปัญญา ด้านการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต ความอยู่รอดและความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ด้านการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเกิดจากการได้รับถ่ายทอดมาจากผู้รู้จากเครือญาติและเกิดจากประสบการณ์โดยตรงประกอบกับความสนใจความชอบและความศรัทธาในภูมิปัญญา

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เทศบาลตำบลพลายชุมพล

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง พัทธพล มีทรัพย์ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก E-mail: pmees@hotmail.com

The Study of Local Wisdom of Phai-Chumphon Municipality, MuangPhitsanulok District, Phitsanulok Province

Phutcharawalai Meesup¹

Thanasarn Phengphum

Nongluck Jaichalad

Tippathai Soontorn

Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 31 January 2016 Accepted: 11 April 2016

Research Article

The purpose this research was to gather body of knowledge on local wisdom in Tambon Phlai Chumphon Municipality, Muang Phitsanulok District, Phitsanulok Province. The sample of this research was purposively selected from 20 local wisdom scholars in the Municipality. Data were collected using unstructured interviews and a record form. Descriptive data analysis was employed, the findings were as follows;

Local wisdom of Tambon Phlai Chumphon Municipality, Muang Phitsanulok District, Phitsanulok Province, could be categorized according to the Office of National Culture Commission into 4 different categories including; 1) 1 local wisdom related to tradition, belief, and religion, 2) 7 local wisdom related to art and archaeology, 3) 5 local wisdom related to dancing, music and recreation, and 4) 7 local wisdom related to life, way of living, and science. These categories can further summarized into 5 dimensions including the *Content*, *Belief*, *Management*, *Evolution*, and *Transferring of local wisdom*.

The *Content* of the local wisdom was found to be related to how people employed knowledge, skills, beliefs and behaviors which express relationship between human, nature and environment. People activities were found to be related to the survival of individuals, groups and communities. The *Beliefs* associated with the local wisdom were mainly found on how to enhance the community morale and how to strengthen community unity. People activities were found to be related to traditions and rituals of the communities as well as the people way of life. In the area of *Management* of local wisdom, it was found to be mostly managed by the community leader or owner of wisdom. The *Evolution* of local wisdom was found to be associated with the need for survival and comfort of living. The *Transferring* of local wisdom was mainly occurred from the knowledge of kinship and from direct experiences of those who had faith and passion with such local wisdom.

Keywords: local wisdom, Tambon Phai Chumphon Municipality

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Phutcharawalai Meesup
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: pmees@hotmail.com

บทนำ

“ภูมิปัญญา” เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านาน เป็นการดำรงอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่พิเศษกว่าสัตว์อื่น ๆ กล่าวคือ มนุษย์มีความสามารถในการคิดค้น เรียนรู้ แก้ปัญหาและมีการสืบทอดแบบแผนความรู้เป็นมรดกมาช้านาน แม้ว่าภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่สั่งสมและถ่ายทอดเป็นมรดกมาช้านาน แต่มีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่ง คือ เป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันไปหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ค่าใช้จ่าย การศึกษา วัฒนธรรม (ประเวศ วะสี, 2534)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อความอยู่รอดของสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนไว้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่หล่อเลี้ยงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองการพัฒนาเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมเพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้คนเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมั่นคง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของแต่ละสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เหมาะสม ทรงคุณค่าและมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งยังช่วยสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและอำนวยความสะดวกในการทำงานเพื่อพัฒนาชนบทของกลุ่มบุคคล เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้เป็นแนวทางในการทำงานให้สอดคล้องและผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมากยิ่งขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551)

เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นชุมชนหนาแน่น มีถนนลาดยางและคอนกรีตเชื่อมติดต่อกันห่างจากอำเภอ 4 กม.แต่ก่อนเป็นสถานที่ชุมนุมของกองกำลังไพร่พลเป็นที่ตั้งฐานทัพของฝ่ายพระนเรศวรมหาราชเพื่อที่จะเคลื่อนไปสู่จุดอื่น ดังนั้น จึงเป็นที่มาของคำว่า **"พลายชุมพล"** ทำให้ตำบลพลายชุมพลมีภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านที่หลากหลาย เช่น งานปั้นพระประติมากรรม งานพิธีทางศาสนา แม่เพลงพวงมาลัย เครื่องสาย(ซอ) ฯลฯ ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่หล่อเลี้ยงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน สมดุล เป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมเพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย (เทศบาลตำบลพลายชุมพล, 2557).

การปรับเปลี่ยนจากชุมชนในสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ประกอบกับการไหลบ่าของวัฒนธรรมเมือง กระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่ถาโถมเข้ามาพร้อมกับความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกไร้พรมแดน

การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความเป็นไทย มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมืองอย่างเต็มตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่รับเอาวัฒนธรรมเมืองมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตโดยมีรู้เท่าทัน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก, 2553)

จากการปรับเปลี่ยนของสังคมทำให้การตระหนักและให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป และอาจเกิดจากปัญหาในเรื่องการวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสืบทอดที่ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มคนใกล้ชิดเท่านั้น จึงทำให้ภูมิปัญญาบางอย่างเลือนหายไป คณะผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเพื่อศึกษาภูมิปัญญาในท้องถิ่นเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลที่ควรจะได้รับ การอนุรักษ์และสืบสาน การอนุรักษ์บำรุงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ อีกทั้งยังงานวิจัยนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของเยาวชนโดยใช้แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน และยังเป็นแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็น 5 หมวด คือ หมวดที่ 1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา หมวดที่ 2 ภาษาและวรรณกรรม หมวดที่ 3 ศิลปกรรม และโบราณคดี หมวดที่ 4 การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ หมวดที่ 5 ชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการ และสังเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของข้อมูลตามองค์ประกอบของข้อมูลภูมิปัญญาใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านคติและความเชื่อ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ และด้านการถ่ายทอดและสืบสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็น 5 หมวด คือ หมวดที่ 1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา หมวดที่ 2 ภาษาและวรรณกรรม หมวดที่ 3 ศิลปกรรม และโบราณคดี หมวดที่ 4 การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ หมวดที่ 5 ชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพิจารณากำหนดเป็นองค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยวารสาร เพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของข้อมูล และนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วย เนื้อหา คติและความเชื่อ การบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ การถ่ายทอดและสืบสาน

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจ และเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

- 1) คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชนเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
- 2) ประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการวิจัยกับผู้ร่วมวิจัย
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ต่างๆ ของเทศบาลตำบลพลายชุมพล โดยการศึกษา สำรวจ สัมภาษณ์ และการจัดเวทีกลุ่มย่อยร่วมกับผู้ร่วมวิจัย
- 4) ประชุมเพื่อจัดทำแผนที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผู้ร่วมวิจัย และจัดหมวดของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามการแบ่งประเภทของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

แหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านในเทศบาลตำบลพลายชุมพลจำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นประชาชนบ้านที่ได้รับการแนะนำและติดต่อโดยผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านในเทศบาลตำบลพลายชุมพล

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญา โดยมีรายละเอียดในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) นำองค์ประกอบที่ได้จากการกำหนดขอบเขตองค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มาออกแบบเพื่อสร้างประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 จากนั้นทำการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปใช้

แบบบันทึกข้อมูลภูมิปัญญา มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพิจารณากำหนดเป็นองค์ประกอบของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) นำแบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาออกแบบเพื่อสร้างแบบบันทึกภูมิปัญญาให้ครอบคลุมตามแบบสัมภาษณ์และองค์ประกอบของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) นำแบบบันทึกภูมิปัญญาที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบบันทึกภูมิปัญญา ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และบันทึกรายละเอียดภูมิปัญญาตามองค์ประกอบที่กำหนด โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกภูมิปัญญา โดยใช้รูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อสรุปประเด็น

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ที่ทำการศึกษามีจำนวน 20 ภูมิปัญญา เมื่อแยกประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็น 5 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา จำนวน 1 ภูมิปัญญา คือ ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน

หมวดที่ 2 ภาษาและวรรณกรรม ตำบลพลายชุมพลไม่ปรากฏภูมิปัญญาในหมวดนี้

หมวดที่ 3 ศิลปกรรม และโบราณคดี จำนวน 7 ภูมิปัญญา ได้แก่ การปั้นพระ การทำบายศรี การแทงหยวก การตัดกระดาษ การสานตะกร้า การสานของเล่น และสถาปัตยกรรมวัดวังหิน

หมวดที่ 4 การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 5 ภูมิปัญญาได้แก่ เพลงพื้นบ้าน รำวงย้อนยุค ลำตัด การเล่นระนาดเอก และการละเล่นลูกช่วง

หมวดที่ 5 ชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ จำนวน 7 ภูมิปัญญาได้แก่ วัฒนธรรมอาหาร การทำกล้วยอบเนย การทำน้ำพริก การทำขนมไทย การทำกระแช่ การทำลูกประคบ และการทอผ้า

โดยคณะผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นแยกตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติใน 5 หมวด ดังนี้ (1) หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา คือ ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน (2) หมวดศิลปกรรม และโบราณคดีคือ การสานตะกร้า (3) หมวดการละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจคือ เพลงพื้นบ้าน (4) หมวดชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการคือ การทำกล้วยอบเนย ส่วนหมวดภาษาและวรรณกรรม จากการสำรวจ ทั้งการสอบถาม และสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่สื่อความหมายด้วยเสียงหรืออักษรที่มีกำหนดไว้เป็นแบบแผนเพื่อใช้เป็นสื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขาวความเคลื่อนไหวทางภาษา และวรรณกรรมที่สื่อสารผ่านสื่อมวลชน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการประพันธ์และหนังสือยังไม่มีปรากฏ

หมวดที่ 1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา

ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาประเพณีการทำบุญกลางบ้าน คือ นายอนุชา แผลก่อง

เนื้อหา ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีที่จัดภายนอกศาสนสถาน ชาวบ้านจะเลือกวันจัดที่เหมาะสม โดยจัดในบริเวณลานกว้างในหมู่บ้านที่เป็นสถานที่ที่เคยจัดกันมาเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการชุมนุมชาวหมู่บ้านมาร่วมจัดงานประเพณีร่วมกัน โดยประเพณีจะมีการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ มาสวดพระปริตรพระพุทธรูปในเวลาค่ำ และตอนเช้าวันรุ่งขึ้นจะมีการสวดมนต์ ทำบุญถวายภัตตาหารพระสงฆ์

คติ ความเชื่อ คติความเชื่อของประเพณีการทำบุญกลางบ้าน เป็นคติความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ในการขอขมาบรรพบุรุษที่ประทานความอุดมสมบูรณ์ในการทำสวน ทำนา และเป็นการสะเดาะเคราะห์คนในหมู่บ้านทั้งหมด และสอดคล้องกับวิถีชีวิตทางเกษตรกรรมของคนในชุมชน โดยประสานกับคติทางพุทธศาสนา ด้วยการจัดให้มีการทำบุญเลี้ยงพระภิกษุสงฆ์ เพื่อเป็นอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ และเพื่อความเป็นมงคลความอุดมสมบูรณ์ของคนในหมู่บ้านหลังฤดูเก็บเกี่ยว

การบริหารจัดการ ประเพณีการทำบุญกลางบ้านจะมีผู้นำในหมู่บ้าน เช่นผู้ใหญ่บ้าน เป็นแกนนำในการบริหารจัดการ โดยมีการพูดคุย และประชุมกับกรรมการหมู่บ้าน ตั้งแต่การกำหนดวัน การจัดสถานที่ การนิมนต์พระ และกำหนดการในการดำเนินการต่างๆ โดยในแต่ละปีอาจจะมีการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบล

การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ ในอดีตประเพณีการทำบุญกลางบ้านจะใช้ศาลากลางหมู่บ้านเป็นสถานที่ในการทำบุญ หรือทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน เป็นศูนย์รวมจิตใจ และศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของคน

ในหมู่บ้าน โดยมีผู้นำหมู่บ้าน เช่นผู้ใหญ่บ้าน เป็นแกนนำในการทำกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมทางศาสนา ปัจจุบันใช้ลานกว้างหน้าบ้านของผู้ใหญ่บ้าน และใช้สถานที่นั้นเป็นสถานที่ทำบุญต่อ ๆ กันมาเป็นประจำทุกปี

การถ่ายทอดและสืบสาน ในการถ่ายทอดและสืบสานมีความเชื่อว่าหากบรรพบุรุษเคยจัดประเพณีงานบุญกลางบ้านขึ้น ณ สถานที่ใด ต้องมีการกระทำสืบต่อในสถานที่นั้นเป็นประจำทุกปี หากยกเลิกไม่กระทำต่อ จะเกิดภัยพิบัติแก่หมู่บ้านนั้นฉะนั้นประเพณีการทำบุญกลางบ้านจึงเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยคติและความเชื่อของคนในหมู่บ้าน

ภาพที่ 1 การนำเงิน อาหาร และตุ๊กตาดินมาใส่เปเลที่ลานกว้างบริเวณหน้าบ้าน

หมวดที่ 3 ศิลปกรรม และโบราณคดี

การสานตะกร้า ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาการสานตะกร้า คือ นางบัวล้อม ชโลมไพร

เนื้อหา ผลิตภัณฑ์จักสานทางมะพร้าวภาษาถิ่นเรียกว่าผลิตภัณฑ์จักสานแซมมะพร้าว จัดทำเพื่อใส่ของเพื่อนำไปทำบุญที่วัดใช้ใส่ของเวลาไปจ่ายตลาดหรือซื้อของหรือใช้เก็บอุปกรณ์ตัดเย็บ อุปกรณ์ช่างอื่น ๆ ทำด้วยทางมะพร้าว หรือที่ชาวบ้าน เรียกว่า แซ่มะพร้าว และตกแต่งด้วยหวาย ส่วนแหล่งที่มาทางมะพร้าวหรือแซมมะพร้าวนั้นสามารถหาได้จากแหล่งต่าง ๆ ในหมู่บ้านหาและพบได้ทั่วไป ส่วนหวายนั้นต้องซื้อ ซึ่งปัจจุบันหวายมีราคาแพงขึ้น

คติ ความเชื่อ งานหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวบ้านในตำบลพลายชุมพลส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการทำเครื่องจักสานต่างๆ อาทิ ตะกร้า กระบุง กระเชอ ไม้กวาดทางมะพร้าว ฯลฯ ไว้ใช้กันเองในครัวเรือนใช้ในการทำมาหากินเพื่อประกอบอาชีพด้วยสภาพภูมิประเทศที่ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้นานาชนิดรวมทั้งป่าไผ่ที่เป็นวัตถุดิบสำคัญในการนำมาทำเป็นเครื่องจักสาน แต่เมื่อกาลเวลาผันแปรเทคโนโลยีและวัฒนธรรมสมัยใหม่เดินทางมาถึงสภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปภูมิปัญญาด้านการทำหัตถกรรมพื้นบ้านค่อยๆ ถูกทดแทนด้วยข้าวของเครื่องใช้ที่เป็นวัสดุสังเคราะห์ต่างๆ เช่น พลาสติก

การบริหารจัดการ การสานตะกร้า ยังไม่ปรากฏการบริหารจัดการที่เด่นชัดนัก เนื่องจากเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่ได้ทำเป็นธุรกิจ จะผลิตก็ต่อเมื่อมีลูกค้ามาสั่งเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ ตะกร้าทางมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนพลายชุมพลมาช้านาน จัดเป็นงานหัตถกรรมที่มีความเก่าแก่ประเภทหนึ่งเพื่อ

สนองประโยชน์ใช้สอยการดำรงชีวิตของมนุษย์ เครื่องจักสานไม้ไผ่และหวายของไทยเกิดขึ้นมาจากชีวิตความเป็นอยู่ระดับพื้นบ้านในสังคมเกษตรกรรมและวิวัฒนาการเรื่อยมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งต่อไป เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีที่สุด มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สวยงามน่านำไปใช้สอยในพิธีกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆของประเทศ เป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนานจนกลายเป็นหัตถกรรมที่มีความสำคัญในชุมชน

การถ่ายทอดและสืบสาน วิทยาการการสานตะกร้า เริ่มต้นจากมีวิทยากรมาฝึกอบรมให้ และได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองมาประกอบด้วยเพราะอยากจะทำลวดลายใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายแต่ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานทางภาครัฐที่จะสนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะยังไม่ได้ผลิตในปริมาณที่มากจนสามารถนำออกไปวางจำหน่ายได้ จะผลิตก็ต่อเมื่อมีลูกค้ามาสั่ง ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าที่รู้จักโดยการบอกต่อปากต่อปากของผู้ที่เคยมาพบเห็นและผู้ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 2 การสานตะกร้าจากทางมะพร้าว หรือ ช่่มะพร้าว

หมวดที่ 4 การละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ

เพลงพื้นบ้าน ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาการละเล่นเพลงพื้นบ้าน คือ นางสาวศ มาจันทร์ และคณะ

เนื้อหา การละเล่นเพลงพื้นบ้านมีการสืบทอดมาตั้งแต่ปู่ย่าตายายและเป็นวัฒนธรรมที่มีระยะเวลา มากกว่าหนึ่งร้อยปี เพลงพื้นบ้านมักจะเล่นในโอกาสรื่นเริงงานมงคลและตรุษสงกรานต์ มีผู้เล่นตั้งแต่ 2-10 คน ซึ่งอุปกรณ์ที่นิยมนำมาใช้ในการละเล่น เช่น รำมะนา ฉิ่ง กลอง เป็นต้น ในด้านวิธีการเล่นนั้นส่วนมากจะแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายที่จะคอยร้องเพลงในลักษณะโต้ตอบกันเรื่องและเนื้อหาของเพลงที่นำมาแต่งและขับร้องจะเป็นการนำสภาพของท้องถิ่นและรูปแบบการดำเนินชีวิตมาแต่งเป็นกลอนและบทเพลงร้องกันเอง และยังได้มีการปรับแต่งเนื้อร้องให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

คติ ความเชื่อ การละเล่นในงานหรือก่อนการร้องบทเพลงพื้นบ้านจะต้องร้องขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อนร้องทุกครั้งเพื่อให้การแสดงลุล่วงไปได้ด้วยดีในตำบลพลายชุมพล การละเล่นเพลงพื้นบ้านจะอยู่ในรูปของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมกัน มีการพบปะสนทนา ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันของผู้สูงอายุในชุมชน

การบริหารจัดการ การบริหารจัดการในการละเล่นเพลงพื้นบ้าน จะมีผู้นำของชมรมผู้สูงอายุในตำบลเป็นผู้บริหารจัดการในด้านต่างๆ เช่น การรับงาน การติดต่อ การฝึกซ้อม

การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ ปัจจุบันการละเล่นเพลงพื้นบ้านได้มีการปรับแต่งเนื้อร้องให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคม ส่วนใหญ่ในเทศบาลตำบลพลายชุมพลจะไม่ปรากฏการละเล่นพื้นบ้านเช่นนี้ในบริบททั่วไป แต่จะมีเป็นการแสดงสาธิตในงานประเพณีสำคัญของชุมชนเท่านั้น เช่น ในวันสงกรานต์ที่มีการรดน้ำดำหัว ขอพรผู้สูงอายุในตำบล

การถ่ายทอดและสืบสาน ลักษณะของการถ่ายทอดการละเล่นเพลงพื้นบ้านของตำบลพลายชุมพลจะเป็นลักษณะของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีสมาชิกคือผู้สูงอายุในชุมชน และมีการถ่ายทอดให้กับบางองค์กรที่มีการว่าจ้างให้ไปสาธิต หรือ แสดงในที่ต่างๆ บ้างในบางโอกาส

ภาพที่ 3 การละเล่นเพลงพื้นบ้านในชมรมผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลพลายชุมพล

หมวดที่ 5 ชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ

กล้วยอบเนย ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาการทำกล้วยอบเนย คือ นางการะเกตุ โพธิ์สะวัง

เนื้อหา เป็นผลผลิตของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพลเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านซึ่งเป็นผู้ที่ขาดรายได้และขาดอาชีพจึงรวมตัวกันคิดค้นและสร้างอาชีพจึงนำกล้วยที่มีอยู่มาแปรรูปเป็นกล้วยอบเนยจำหน่ายในตลาดทั่วไป แหล่งชุมชนบริเวณที่คนสัญจรไปมา หรือทำส่งห้างสรรพสินค้า

คติ ความเชื่อ สมาชิกกลุ่มสตรีทุกหมู่บ้านในตำบลรวมตัวกันสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นการจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้เกิดความสามัคคีกันภายในชุมชน

การบริหารจัดการ การผลิตกล้วยอบเนยของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพล เป็นการจัดตั้งกลุ่มโดยสมาชิกร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจำนวน 10 คนซึ่งมาจากตัวแทนแต่ละหมู่ ในทุกๆ 2 เดือนจะประชุมกัน 1 ครั้งเพื่อสรุปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ค่าแรง และรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ ในอดีตกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพล จะผลิตเฉพาะกล้วยอบเนย เพื่อจำหน่ายในกลุ่มเล็กๆ แต่ในปัจจุบันได้ขยายการผลิตของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น เผือกอบเนย ฟักทอง กล้วยรสต่างๆ โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้ทำวิจัยเรื่องการปรับปรุงระบบการผลิตกล้วยอบเนย ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัด

พิษณุโลก เพื่อปรับปรุงระบบการผลิตกล้วยอบเนยโดยลดต้นทุนและความสูญเสียในการผลิต และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้ให้งบประมาณและอุปกรณ์สนับสนุนในการผลิตในรูปแบบใหม่ๆ ออกมา โดยมีการควบคุมมาตรฐานของการผลิตไปด้วย

การถ่ายทอดและสืบสาน การถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพล ถ่ายทอดโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพลมีสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์อย่างเป็นรูปแบบ และได้มาตรฐาน โดยการควบคุมของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว) และยังเปิดให้ผู้สนใจเข้าชมวิธีการและขั้นตอนการผลิตได้ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพล 117/3 หมู่ 5 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ภาพที่ 4 การผลิตกล้วยอบเนยและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านพลายชุมพล

อภิปรายผล

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เมื่อแยกประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พบว่าส่วนใหญ่ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะอยู่ในหมวดศิลปกรรม และโบราณคดีและหมวดชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตบุคคลในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับรัตนะ บัวสนธ์ (2537) ที่ได้ให้มุมมองว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือกระบวนการที่คนของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อมซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละสมัย โดยกระบวนการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจำแนกออกได้ 3 ลักษณะลักษณะที่ 1 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม ลักษณะที่ 2 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และลักษณะที่ 3 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพที่มีลักษณะมุ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเอง

เมื่อสรุปภูมิปัญญาท้องถิ่นตามขอบเขตด้านเนื้อหาด้านคติ ความเชื่อด้านการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการและด้านการถ่ายทอดและสืบสาน มีการอภิปรายในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านเนื้อหา ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดของบุคคล กลุ่ม และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง แล้วนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นสติปัญญาเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม(ประเวศ วะสี, 2534; รัตนะ บัวสนธ์, 2537; เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2540; กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ, 2542; สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 2542; อังกุล สมคะเนย์, 2542)ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลจึงเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากิน และพิธีกรรมต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสุขในชุมชน

ด้านคติ ความเชื่อ คติ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจคนในชุมชน ทั้งการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ด้วยการละเล่น และกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน รวมถึงประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญในชุมชนล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมแทบทั้งสิ้น เนื่องจากเทศบาลพลายชุมพลยังมีที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองซึ่งมีความเจริญและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความเชื่อของชุมชนในเทศบาลตำบลพลายชุมพลจึงอยู่ในรูปของการรวมกลุ่ม ชมรม และการสร้างข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม เพื่อความอยู่รอดของภูมิปัญญาที่ได้สืบทอดมาจากอดีต สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาว่า ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติและยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม

ด้านการบริหารจัดการ ในด้านบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลส่วนใหญ่มักจะถูกบริหารจัดการโดยผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน หรือเจ้าของภูมิปัญญา เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญจากชุมชน เนื่องจากเทศบาลตำบลพลายชุมพลได้แบ่งการปกครองในลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น และยังให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นนายกเทศบาลฯ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งเทศบาลตำบลพลายชุมพลยังมีระเบียบ/กติกาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน ชุมชนจึงยังให้ความสำคัญเคารพ นับถือผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน หรือเจ้าของภูมิปัญญาอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2534) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นว่ามีความเคารพผู้อาวุโส เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญประสบการณ์จึงมีความเคารพผู้อาวุโสเพราะผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลจึงมีผู้นำกลุ่มหรือชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการ ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถประสานและเข้าถึงหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมภูมิปัญญาของตนได้

ด้านการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต ความอยู่รอดและความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต

อีกทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปการไหลบ่าของวัฒนธรรมเมืองที่เข้ามาพร้อมกับความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ชุมชนพยายามปรับตัว ทั้งแนวคิด วิธีการ และขั้นตอนของภูมิปัญญา เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลยังคงอยู่ เช่น การรวมกลุ่มเพื่อตั้งเป็นชมรม การปรับปรุงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย การประยุกต์ความรู้เดิมในเรื่องนั้นๆผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้รับการส่งเสริมการสืบทอดของความรู้ในเรื่องนั้นและประสบการณ์เดิมที่สามารถเทียบเคียงกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ใหม่ได้(กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ, 2542; ยิ่งยง เทาประเสริฐ, 2542)

ด้านการถ่ายทอดและสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลเกิดจากการได้รับถ่ายทอดจากผู้รู้จากเครือญาติและเกิดจากประสบการณ์โดยตรงประกอบกับความสนใจความชอบและความศรัทธาในภูมิปัญญานั้นๆ อีกทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพลายชุมพลยังได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในวันสำคัญ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปสอนนักเรียนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับรัตนะ บัวสนธ์ (2537) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญามีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคลซึ่งการถ่ายทอดนั้นมิทั้งการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การประชุมเพื่อตกลงร่วมกัน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา ประกอบไปด้วย การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การคิดร่วมกัน การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน และการบรรยาย หรือ เวทีชาวบ้าน ซึ่งความรู้ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเทศบาลตำบลพลายชุมพลได้มาจากประสบการณ์ และความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งระหว่างการสืบทอดมีการประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรมีการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน และยังเป็นแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความคาดหวังของชุมชนและควรมีการศึกษาแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและ
การจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ. (2542). *วิถีไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทคอมฟอร์มจำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(2545). รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
ในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เทศบาลตำบลพลายชุมพล. (2557). ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลพลายชุมพล. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2557.
จาก <http://www.พลายชุมพล.com/>.
- ประเวศ วะสี. (2534). การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน
กับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ยิ่งยง เทาประเสริฐ. (2542). *เครือข่ายชุมชนวิทยาการราชภัฏด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น*. เชียงราย : ศูนย์วิจัยและ
พัฒนาการแพทย์พื้นบ้านสถาบันราชภัฏเชียงราย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2537). *ที่มาและความหมายของภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ส่งเสริมการเกษตร, กรม. (2557). *ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2557.
แหล่งที่มา <http://tkagri.doae.go.th/temp.2551> .
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2542). *การกระจายอำนาจการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นครราชสีมา:
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก. (2553). *มหกรรมรวมพลัง
เครือข่ายการพัฒนาสังคมและวันเยาวชนแห่งชาติ*. (2557). สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2557 จาก
<http://www.phitsanulok.m-society.go.th/>.
- อังกุล สมคะเนย์. (2542). เราจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนได้
อย่างไร. อุบลราชธานี: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ชาวบ้านไทย*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เบญญาพัชร วันทอง¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 7 ตุลาคม 2559 รับตีพิมพ์: 11 พฤศจิกายน 2559

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยมีแหล่งข้อมูลคือ ฐานข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล จังหวัดพิษณุโลก และเยาวชนในพื้นที่ตำบลพลายชุมพล จังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และแบบประเมินทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากการสรุปผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้จริง อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.03 จากคะแนน 5 ระดับ
2. ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมในภาพรวมด้านทักษะด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.31 รองลงมาเป็นด้านการเป็นผู้คิดริเริ่มและการนำตนเอง คิดเป็นร้อยละ 85.71, ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 83.46, ด้านการเพิ่มผลผลิตและความสำนึกในหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 78.73 และด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.61 เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการ

คำสำคัญ: การพัฒนาเยาวชน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ทักษะชีวิต

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง เบญญาพัชร วันทอง คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: asamporn.wun@gmail.com

The Effect of Using Activities Model for Youth's Life skill Development in 21st Century by Local Wisdom in The Area of PhlaiChumphon, Muang Phitsanulok

Benyapat Wuntong¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 7 October 2016 Accepted: 11 November 2016

Research Article

The purpose this research was to study effects of a model in developing student's life skills in 21st century through local wisdom in Tambon *Phlai Chumphon Municipality*, Muang *Phitsanulok, Phitsanulok*. This research was based on local wisdom database of the Municipality. Research instruments were a Model for developing student's life skill in 21st century through local wisdom, and Life Skill in 21st Century tests. Findings of this study were as follows;

1. The model validity was found to be at a high level, and the average was 4.03.
2. The effects of the Model in developing student's life skills in 21st century through local wisdom in the Municipality were that; the students showed their life skills mostly in the area of *the flexibility and adaptability*, accounted for 86.31%, followed by *the initiative and self-directed*, accounted for 85.71%, *the leadership and responsibility*, accounted 83.46%, *the productivity and accountability*, accounted for 78.73% and the *least employed skills were found on social and cross cultural skills*, accounted for 72.61%.

Keywords: youth development, local wisdom, life skill

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Benyapat Wuntong
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: asamporn.wun@gmail.com

บทนำ

การดูแลเด็กและเยาวชนถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งปัจจุบัน สภาการณเด็กและเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก โดยเฉพาะในเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งพิษณุโลก เป็นเมืองใหญ่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ทำให้สภาพเศรษฐกิจของพิษณุโลกขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบ ให้สังคมพิษณุโลกปรับเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองและขยายวงกว้าง (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก, 2553)

จากผลการศึกษาของสถาบันรามจิตติ ที่ได้ทำการศึกษาสภาการณเด็กและเยาวชน ในช่วงปี 2554-2555 ซึ่งพิษณุโลกเป็นพื้นที่หนึ่งในการเก็บข้อมูลของภาคเหนือ สรุปได้ว่า สถานการณ์เด็กและเยาวชนมี ปัญหาที่หลากหลาย ตั้งแต่ในมิติชีวิตกับความเครียดและสุขภาพจิตพบว่า เด็กที่รู้สึกเครียดมากที่สุด เป็นเด็ก ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาคือร้อยละ 45 และ 46 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ดูปัจจัยความสัมพันธ์ พบว่า เด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เกิดความรู้สึกเครียดจนมีอาการทางกาย (ร้อยละ 44) มากกว่าเด็กที่อยู่กับพ่อแม่และแม่พร้อมหน้า (ร้อยละ 40) ถึงร้อยละ 4 นอกจากนี้ยังมีปัญหาเด็กและเยาวชนโดยเฉลี่ยกว่าร้อยละ 21 ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งและอยู่ก่อนแต่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่มีเด็กกว่าร้อยละ 27 ขณะเดียวกันมีเด็กเฉลี่ยเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่ระบุว่า ตนเองมีความรู้เรื่องอุปกรณ์คุมกำเนิดและการติดต่อ ของกามโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นอย่างดี โดยที่ได้ระดับอุดมศึกษาซึ่งน่าจะมีความรู้และทักษะ ชีวิตที่ติดกลับมีความรู้ในเรื่องนี้เพียงร้อยละ 40 ในเรื่องสภาการณด้านความเสี่ยงและอบายมุข โดยพบว่า เด็กไทยเฉลี่ยร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 5 เล่นพนันฟุตบอลและซื้อลอตเตอรี่หรือหวยใต้ดินเป็นครั้งคราวถึงเป็น ประจำ โดยเด็กในระดับอุดมศึกษาถือเป็นช่วงวัยที่เล่นพนันฟุตบอลและซื้อลอตเตอรี่หรือหวยใต้ดินสูงที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 28 และ 30 ตามลำดับ กลับกันในมิติด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ระดับอุดมศึกษามีเด็ก เพียงร้อยละ 37.17 เท่านั้นที่บอกว่าตนยังดำเนินชีวิตตามหลักของศาสนา (สถาบันรามจิตติ, ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทการพัฒนาจึง มิได้อยู่เพียงบัณฑิตหากแต่ยังต้องดำรงสถาบันให้เป็นที่พักของท้องถิ่น ซึ่งตำบลพลายชุมพลถือว่าเป็นพื้นที่ใน การให้บริการของมหาวิทยาลัย โดยเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัย โดยตำบลพลายชุมพล อำเภอมือพิชณุโลก จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นชุมชนหนาแน่น ซึ่งเมื่อพิจารณา ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาด้านสังคมและประเพณีท้องถิ่นที่ว่าด้วยเรื่อง การสร้างศักยภาพและให้โอกาส ทำชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครอบครัวให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม และห่างไกลยาเสพติด, เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้ดีขึ้นหลุดพ้น จากความขาดแคลน ความเจ็บไข้และความไม่รู้เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาครอบครัวด้วยตัวเอง ,พัฒนาสังคมและครอบครัวให้มีความ สะอาดและเป็นระเบียบ และ ลด ละ เลิก อบายมุข สร้างสังคมครอบครัวให้ท้องอิ่ม ชีวิตอบอุ่น ครอบครัวเป็น สุข ด้วยการจัดระเบียบภายในครอบครัว เพื่อสร้างแกนนำต่อต้านยาเสพติดในเขตชุมชนและให้มีการข่าวที่ดี เชื่อถือได้ในตำบล เน้นให้เกิดสภาวะปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ลดลง ครอบครัวทั้งชุมชนให้มีความ สุขแบบวิถีไทยและทุกชีวิตปลอดภัย คนในชุมชนเป็นคนหาทรัพย์ได้แล้วใช้ทรัพย์เป็น มีความเอื้ออาทรต่อกัน

ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งตำบลพลายชุมพลมีภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านที่หลากหลาย เช่น งานปั้นพระประติมากรรม งานพิธีทางศาสนา น้ำมันรักษากระดูก แม่เพลงพวงมาลัย เครื่องสาย(ซอ) ฯลฯ ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล (เทศบาลพลายชุมพล, ออนไลน์)

จากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้ลงพื้นที่เพื่อรับฟังความต้องการของชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านพลายชุมพลต้องการให้เกิดการพัฒนาในด้านทักษะชีวิตให้กับเยาวชนในชุมชน สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น จึงนำมาสู่ความต้องการในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน โดยมุ่งเน้นการให้เกิดความร่วมมือระหว่างนักวิจัย ปราชญ์ชาวบ้านและชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อถิ่นอาศัย อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเยาวชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยศึกษาผ่านแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก ประกอบด้วยการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และการพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้การวิจัยและพัฒนา ร่วมกับชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ประกอบด้วยเครื่องมือวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้จริงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.03 จากคะแนน 5 ระดับ โดยรูปแบบการดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : รูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชน บ้านหลายชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เข้าอธิบายกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน

2. ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อสำรวจจำนวนเยาวชนและขอกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการประสานงาน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านพลายชุมพล

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามคู่มือกิจกรรมพัฒนาเยาวชนทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของชุมชนบ้านพลายชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะปรับพื้นฐาน เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ให้แก่เยาวชน ใช้ระยะเวลา 1 วัน ซึ่งแบ่งกิจกรรมเป็น 5 ฐานกิจกรรม ได้แก่ ฐานความยืดหยุ่นในการปรับตัวและความรับผิดชอบ, ฐานความคิดริเริ่มและการนำตนเอง, ฐานการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ, ฐานการผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ และฐานการเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ระยะที่ 2 ระยะค้นหารากเหง้า เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาที่มีในชุมชนบ้านพลายชุมพล ทั้งในด้านของเนื้อหา กระบวนการ และการสืบทอดภูมิปัญญา ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ประกอบไปด้วย 10 ภูมิปัญญา จากปราชญ์ชาวบ้าน 10 คน ได้แก่ การทอผ้า, การทำน้ำพริก, การทำลูกประคบสมุนไพร, การตัดกระดาษและแทงหยวก, การปั้นพระและงานศิลป์, การจักสาน, การทำบายศรี, การสานผลิตภัณฑ์จากใบเตย, การแปรรูปกล้วย และการทำขนมหวาน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจ ทำการศึกษานอกเวลาเรียนครั้งละ 1-2 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 ระยะก่อร่าง เป็นระยะที่ให้เยาวชนได้เกิดกระบวนการลงมือปฏิบัติการนำภูมิปัญญามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้วยตนเอง ผ่านการทำโครงการอาชีพ เพื่อการค้นพบแบบบูรณาการในทุกมิติ ใช้ระยะเวลา 4-6 สัปดาห์ ซึ่งกระบวนการเริ่มจากการอบรมให้ความรู้เรื่องการทำโครงการอาชีพเป็นเวลา 1 วัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำโครงการ โดยที่เยาวชนจะได้รับมอบหมายให้ทำโครงการอาชีพบนฐานความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองสนใจ โดยมีครู ปราชญ์ชาวบ้าน และนักวิจัยเป็นที่เลี้ยงตลอดระยะเวลาการทำโครงการ

ระยะที่ 4 ระยะนำเสนอ เป็นระยะของการนำเสนอผลการดำเนินงานของเยาวชนผ่านการจัดนิทรรศการ การประเมินผลร่วมกันระหว่าง ผู้ดำเนินโครงการ เยาวชน และผู้ปกครองในชุมชน ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ แบ่งเป็นการเตรียมการสำหรับนำเสนออย่างสร้างสรรค์ร่วมกับนักวิจัย จำนวน 6 วัน และนำเสนอต่อชุมชน จำนวน 1 วัน

4. ประเมินผลทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของเยาวชนหลังเข้าร่วมโครงการ จากแบบประเมินทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก (ใช่/ไม่ใช่) โดยผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. จัดทำรายงานการวิจัยและผลผลิตจากการวิจัย

6. เผยแพร่ผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมในภาพรวมด้านทักษะด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.31 รองลงมาเป็นด้านการเป็นผู้คิดริเริ่มและการนำตนเอง คิดเป็นร้อยละ 85.71, ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 83.46, ด้านการเพิ่มผลผลิตและความสำนึกในหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 78.73 และด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.61 โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลคะแนนผลการใช้กิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับที่	ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21	ร้อยละ
1	ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	
	1.1 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	89.95
	1.2 การตัดสินใจและวางแผนกับทีมเพื่อบรรลุเป้าหมาย	89.95
	1.3 การสื่อสารความต้องการของตนเองและกลุ่ม	89.95
	1.4 การพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ตรงต่อเวลา	77.00
	1.5 การแสดงความกระตือรือร้นในการทำงาน	77.00
	1.6 การมีใจจดจ่อ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	97.91
	1.7 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง	62.50
	เฉลี่ย	83.46
2	ด้านความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและการนำตนเอง	
	2.1 การกำหนดเป้าหมายอนาคตอย่างชัดเจน	93.75
	2.2 การจัดการเวลาในชีวิตได้อย่างเหมาะสม	85.54
	2.3 การมีความคิดริเริ่มสร้างงาน	93.75
	2.4 การวิเคราะห์อาชีพบนฐานของภูมิปัญญา	81.25
	2.5 การนำตนเองให้ถึงเป้าหมาย	77.00
	2.6 การวิเคราะห์ความถนัดของตนเอง	70.83
	2.7 การนำความรู้ไปขยายผลสู่อาชีพ	97.91
	เฉลี่ย	85.71

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21	ร้อยละ
3	ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	
	1.1. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	77.00
	1.2. การปรับเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับผู้อื่น	70.83
	1.3. การปรับกลยุทธ์ในการทำงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	85.54
	1.4. การเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	72.91
	1.5. จัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม	77.08
	1.6. สามารถทำงานให้ลุล่วงได้แม้ถูกเปลี่ยนบทบาท	70.83
	1.7. สามารถนำข้อมูลจากคำวิจารณ์มาใช้ในการพัฒนาการทำงานของตนเองได้	66.66
	เฉลี่ย	86.31
4.	ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	
	4.1 เมื่อต้องมึปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเลือกใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	66.66
	4.2 เมื่อต้องอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม	62.50
	4.3 สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	85.41
	4.4 แสดงออกถึงการยอมรับภูมิปัญญาที่มีความเชื่อที่แตกต่างจากความเชื่อของตนเอง	72.91
	4.5 เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในกลุ่ม แสดงพฤติกรรมตอบสนองอย่างสุภาพ ไม่ก้าวร้าว	58.33
	4.6 มีความมั่นใจในตนเอง	68.75
	4.7 สามารถยอมรับความแตกต่างของภูมิปัญญา กับความรู้ปัจจุบัน	93.75
	เฉลี่ย	72.61
5.	ด้านการเพิ่มผลผลิตและการสำนึกในหน้าที่	
	5.1 มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน	83.33
	5.2 มีการลำดับความสำคัญของงาน	93.75
	5.3 มีการวางแผนและจัดการงานเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ	79.91
	5.4 มีมารยาทที่ดีในการทำงาน แม้จะมีอุปสรรค	62.50
	5.5 ตรงต่อเวลา	89.95
	5.6 นำเสนองานได้อย่างมืออาชีพ	75.00
	5.7 เห็นความสำคัญหน้าที่ของตนเองต่อความสำเร็จของกลุ่ม	66.66
	เฉลี่ย	78.73
	รวมเฉลี่ย	81.36

จากตาราง 1 พบว่า

1. ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้านที่เกิดพฤติกรรมมากที่สุด ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว โดยคิดเป็นร้อยละ 86.31 ซึ่งมีระดับพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับผู้อื่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.54 รองลงมาเป็น พฤติกรรมเกี่ยวกับการนำข้อมูล

จากคำวิจารณ์มาใช้ในการพัฒนาการทำงานของตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนพฤติกรรมที่น้อยที่สุดในด้านนี้ ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการสามารถทำงานให้ลุล่วงแม้ถูกเปลี่ยนบทบาท คิดเป็นร้อยละ 66.66

2. ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้านที่เกิดพฤติกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยคิดเป็นร้อยละ 72.61 โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุดในด้านนี้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสามารถยอมรับความแตกต่างของภูมิปัญญากับความรู้ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล คิดเป็นร้อยละ 62.50

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้จริง อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.03 สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิลป์ชัย ศรีธัญญา (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคู่มือการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตสำหรับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย แนวคิดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานและหลักการวัดและประเมินผล จากสรุปผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้จริงอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.05 เนื่องจากมีการปรับเอาความรู้ด้านภูมิปัญญาจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และมีการใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย ใช้งบประมาณจำนวนไม่มาก และสอดคล้องกับบริบทการทำงานของคนในชุมชน

2. ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมในภาพรวมด้านทักษะด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.31 รองลงมาเป็นด้านการเป็นผู้คิดริเริ่มและการนำตนเอง คิดเป็นร้อยละ 85.71, ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 83.46, ด้านการเพิ่มผลผลิตและความสำนึกในหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 78.73 และด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.61 เนื่องจากรูปแบบของกิจกรรมเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เน้นการทำงานเป็นทีม ที่ต้องอาศัยการปรับตัว เปลี่ยนเทคนิค และปรับกลยุทธ์ในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ตลอดระยะเวลาในการทำกิจกรรม เยาวชนผู้ร่วมกิจกรรมต้องวางแผนการทำงานกับสถานการณ์และปัญหาใหม่ ทำให้เกิดการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้รูปแบบกิจกรรมยังมุ่งให้เยาวชนได้ทำงานกับบุคคลในหลากหลายวัน ทั้งเพื่อน รุ่นพี่ ครู และปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้เยาวชนต้องปรับตัวต่อการมีปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องกับ ฉันทิพย์ ปิเลย์ (2545) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนที่ได้รับกิจกรรม

แนะแนวโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์มีการปรับตัวกับเพื่อนได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวโดยไม่ใช้กลุ่มสัมพันธ์ และสาวิตรี อินสวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลอ้อมน้อย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนดีขึ้น และนักเรียนที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงบริบทของชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความเฉพาะตัว มีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทำให้ได้รับผลการวิจัยที่แตกต่างกัน
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรปรับปรุงกิจกรรมที่เน้นด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากพฤติกรรมด้านนี้ เยาวชนแสดงพฤติกรรมเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในกลุ่ม แสดงพฤติกรรมตอบสนองอย่างสุภาพ ไม่ก้าวร้าว น้อยที่สุด เนื่องจากเมื่อกิจกรรมเยาวชนใช้ความเคยชินในการพูดคุยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ หรือในเมื่อเกิดปัญหาในการทำโครงการอาชีพ เยาวชนมักจะแสดงความคิดเห็นกันด้วยท่าทีที่ไม่สุภาพ คนที่มีสถานะผู้นำมากจะบังคับให้เพื่อนร่วมกลุ่มคิดตามตนเองก่อนที่จะยอมรับฟังผู้อื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับพฤติกรรมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทิพย์ ปิเลย์. (2546). ผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เทศบาลตำบลพลายชุมพล (ออนไลน์) แผนยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2557 จาก http://www.พลายชุมพล.com/index.php?mod=blog&path=web/blog&id_sub_menu =49&namemenuยุทธศาสตร์/
- สถาบันรามจิตติ (ออนไลน์) “รายงานการศึกษาสภาวะการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนประจำปี 2555-2556” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2557 จาก http://www.childwatchthai.org/imgadmins/year_pdf/Year2555_20160119120222.pdf
- สาวิตรี อินสวัสดิ์. (2552) ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิลป์ชัย ศรีธัญญา. (2549) คู่มือการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตสำหรับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**การพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของ
นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิด
อย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT**

สุกัญญา สีสมา¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 31 มกราคม 2559 รับตีพิมพ์: 11 มิถุนายน 2559

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ภาคปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกผลการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT ของนักศึกษาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.51 โดยแยกเป็นด้านได้ดังนี้ 1) นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.52 2) เนื้อหาในบทเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 75.49 3) นักศึกษาสามารถนำเนื้อหาบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 คิดเป็นร้อยละ 76.93 4) นักศึกษาสามารถออกแบบเขียนแผนได้ตามลำดับขั้นตอนของเทคนิคการสอนแบบ 4 MAT คิดเป็นร้อยละ 77.94 5) นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมและใช้สื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 75.98 6) แผนการสอนมีความดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.69 7) กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาและการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 78.41 8) กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้มีการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 77.94

คำสำคัญ: เทคนิคการสอน 4 MAT ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการแก้ปัญหา

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง สุกัญญา สีสมา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: sukanya0727@gmail.com

Writing lesson plans. Development and Developing Curriculum for students in Mathematics Grade 1 qualification in the 21st century to promote the critical thinking and problem solving skills through traditional teaching techniques used by 4 MAT

Sukanya Seesomba¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 31 January 2016 Accepted: 11 June 2016

Research Article

The purpose this research was to develop lesson plan writing skills in a course called “Curriculum Design and Development” for Year 1 Undergraduate Mathematics Students to promote the 21st century critical thinking and problem solving skills through local wisdom and 4 MAT teaching techniques. The sample of this study were 51 Year 1 undergraduate students majored in Mathematics from Pibulsongkram Rajabhat University, enrolled in a course called “Curriculum Design and Development” in second semester of Academic year 2557. Research instrument was the Lesson Plan Writing Assessment Form. Percentage was employed for data analysis. Findings of this study were as follows;

The students’ lesson plans writing skills were found to be at a high level, accounted for 76.51%. This could be described in the following details; 1) learning materials are timely and practical applicability, accounted for 78.41%, 2) students can design lesson plans in accordance with the 4 MAT techniques, accounted for 77.948%, 2) learning activities can promote the 21st century critical thinking and problem solving skills, accounted for 77.94%, 4) students can integrate local wisdom into lesson plans to promote the 21st century skills, accounted for 76.93% 5) students can design and use learning materials in accordance with comprehensive content, accounted for 75.98%, 6) the content in lesson plans are consistent with the learning objectives, accounted for 75.49%, 7) lesson plan can draw students’ attention and curiosity to learn, accounted for 74.69 %, and 8) lesson plans are consistent with the national core curriculum, accounted for 72.52%.

Keywords: 4 MAT teaching technique, local wisdom, critical thinking, problem solving skills

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Sukanya Seesomba
Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: sukanya0727@gmail.com

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครู ผู้สอนและผู้จัดการศึกษา จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณภาพ กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ กับการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลักษณะและความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม กิจกรรมบางช่วงจะตอบสนองให้ผู้เรียนแต่ละแบบมีความสุขในการเรียนในช่วงกิจกรรมที่ตนเองถนัด และรู้สึกท้าทายในช่วงที่ผู้อื่นถนัด ดังนั้นผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเทคนิค 4 MAT มีแนวความคิดว่าการจัดการเรียนรู้ต้องมีลักษณะการเคลื่อนไหวอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ตามวัฏจักรของการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันมีโอกาสได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีความสุข ซึ่งเกี่ยวข้องกับความหลากหลายในการเรียนรู้หลายประการ (ศักดิ์ชัย นิริญทวี และคณะ., 2542)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดย คณะครุศาสตร์ในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาหลักหนึ่งในการผลิตและพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวคิดที่จะพัฒนาส่งเสริมผลิตบัณฑิตในสาขาคณิตศาสตร์ให้สามารถตอบสนองตามยุทธศาสตร์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ กล่าวคือ เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาวิชาชีพรู และพันธกิจของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มุ่งเน้นผลิตครูผู้มีความเป็นเลิศและพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นพื้นฐานของความรู้ชาวบ้านเป็นองค์ความรู้และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้รับการถ่ายทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นองค์ความรู้และความสามารถระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาเหล่านั้นนอกจากแสดงความเป็นไทยความเป็นเอกลักษณ์ไทยอย่างหนึ่งแล้วยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญและการพัฒนาของคนในชาติไทย เพราะภูมิปัญญานั้นถือว่าเป็นสิ่งละเอียดอ่อนซึ่งชาติที่เจริญแล้วมักมีสังคมที่สงบสุข ร่มเย็น ไม่ระส่ำระสาย มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้ (จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ, 2551) ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทแต่ก่อนเป็นสถานที่ชุมนุมของกองกำลังไพร่พลเป็นที่ตั้งฐานทัพของฝ่ายพระนเรศวรมหาราชเพื่อที่จะเคลื่อนไปสู่จุดอื่น ดังนั้นจึงเป็นที่มาของคำว่า**"พลายชุมพล"** ทำให้ตำบลพลายชุมพลมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่หลากหลายเช่น งานปั้น พระประติมากรรม งานพิธีทางศาสนา น้ำมันรักษากระดูก แม่เพลงพวงมาลัย

เครื่องสาย(ซอ) ฯลฯ ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความงามที่จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและสมดุล และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง จะเห็นได้ว่าสภาพเศรษฐกิจของพิษณุโลกขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบให้สังคมพิษณุโลกปรับเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองและขยายวงกว้างประกอบกับกระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่ถาโถมมาพร้อมกับความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกไร้พรมแดนการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความเป็นไทยมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมืองอย่างเต็มตัวจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนที่รับเอาวัฒนธรรมเมืองมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตโดยมีรู้เท่าทัน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก, 2553) ตำบลพลายชุมพลถือว่าเป็นพื้นที่ในการให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมาโดยตลอด โดยเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพลายชุมพลโดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาออกแบบและพัฒนาหลักสูตรและเพื่อที่จะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะสืบสานหรือสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ให้สืบถึงคนรุ่นหลัง

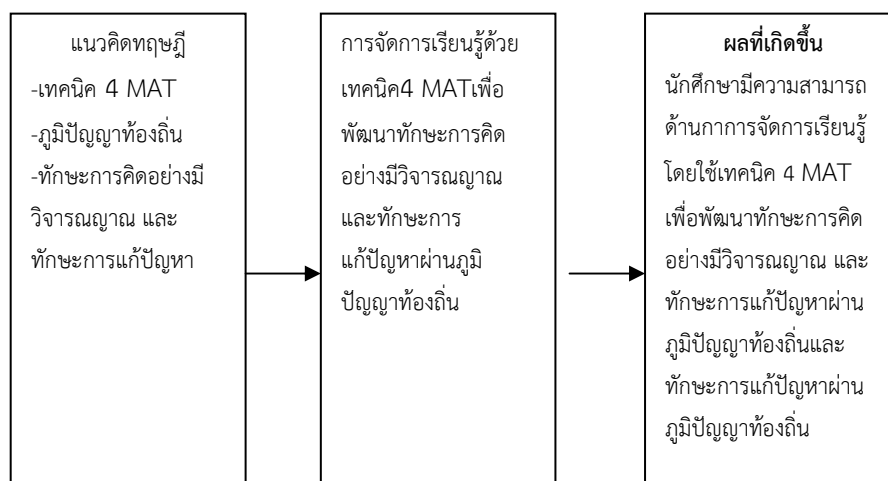
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการศึกษาจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาและนำไปประยุกต์ในการพัฒนานักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป รวมถึงการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 4MAT ในการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา โดยผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ภาคปกติในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 51 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มคอ. 3 ที่ยึดเทคนิคการสอนแบบ 4 MAT ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเป็นโครงการสอนที่ออกแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาที่มีความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยออกแบบกิจกรรมที่ใช้เทคนิค 4MAT ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหานักเรียน

2. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ใช้เทคนิค 4MAT ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหาโดยแบบประเมินจะมีลักษณะของการประเมิน 2 ด้านหลักๆ คือ 1. ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ จะประเมินในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา วัตถุประสงค์ การบูรณาการเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาและการออกแบบเขียนแผนในขั้นกิจกรรมมีการเขียนลำดับขั้นตอนของเทคนิคการสอนแบบ 4 MAT ได้ครบถ้วนตามขั้นตอน 2. ด้านการประเมินกิจกรรมและสื่อ จะประเมินในเรื่องของการจัดกิจกรรม การเลือกสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมา

ใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและยังสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเรียน สื่อสามารถส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน การใช้สื่อในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเวลา และการนำไปประยุกต์ได้จริงส่วนระดับของการประเมิน จะเป็น 1 อยู่ในระดับ แก้ไข 2 อยู่ในระดับพอใช้ 3 อยู่ในระดับดี 4 อยู่ในระดับ ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

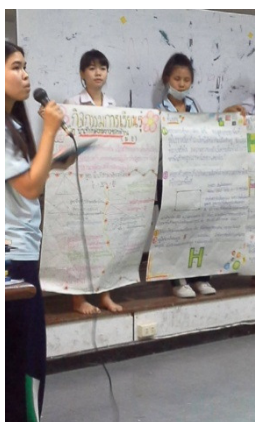
1. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตาม มคอ.3 ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร จำนวนทั้งหมด 5 ครั้ง โดยเริ่มจากสัปดาห์ที่ 11 -15 จำนวนทั้งหมด 20 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ถ่ายทอดและให้ความรู้เกี่ยวกับ เทคนิคการสอนแบบ 4 MAT พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนวิธีการเขียนแผนในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดและชัดเจน

1.2 แบ่งกลุ่มให้นักศึกษาลงพื้นที่ตำบลพลาชุมพล เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้าน

1.3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำภูมิปัญญาของแต่ละหมู่บ้านที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบว่าที่ไปลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลมานำเสนอเพื่อนในชั้นเรียน

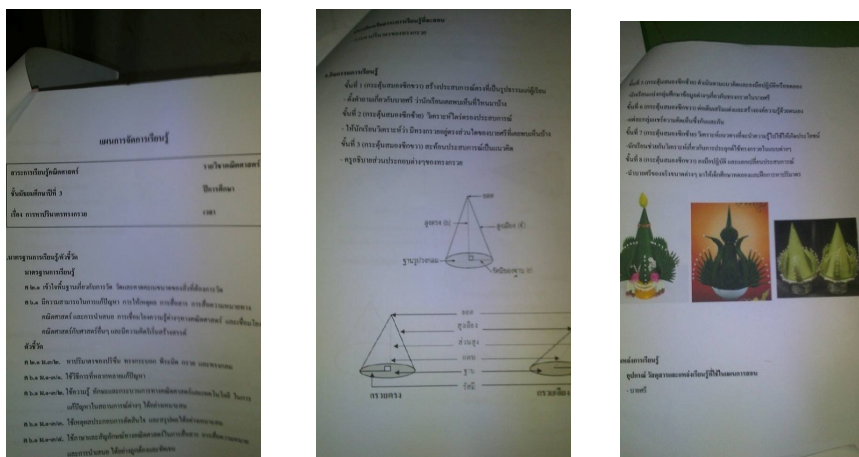
1.4 ให้นักศึกษาร่วมกันสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละอย่างว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นใดบ้างที่จะสามารถนำมาบูรณาการกับเนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์และรวมถึงความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้นซึ่งปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพ 1 ตารางแสดงการนำเสนอผลจากการลงพื้นที่ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลการสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละอย่างที่สามารถนำมาบูรณาการกับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์

1.5 ให้นักศึกษาแต่ละคนเลือกเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สนใจเพื่อนำไปออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2. นักศึกษาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบ 4MAT ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพ 2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบ 4MAT ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน ซึ่งทำการประเมินจำนวน 2 ครั้ง การประเมินครั้งที่ 1 ผู้วิจัยประเมินการออกแบบแผนการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อจะดูในส่วนของการเลือกสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละอย่างกับเนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์และรวมถึงความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้นที่นักศึกษาเลือกเพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินครั้งที่ 2 เป็นการประเมินที่ใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางคณิตศาสตร์และการวัดประเมินผลช่วยตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยประเมินตามหัวข้อในแต่ละด้านเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้เสนอจากผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT ของนักศึกษาอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.51 โดยแยกเป็นด้านได้ดังนี้ 1) นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเนื้อมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.52 2) เนื้อหาในบทเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 75.49 3) นักศึกษาสามารถนำเนื้อหาบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 คิดเป็นร้อยละ 76.93 4) นักศึกษาสามารถออกแบบเขียนแผนได้ตามลำดับขั้นตอนของเทคนิค

การสอนแบบ 4 MAT คิดเป็นร้อยละ 77.94 5) นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมและใช้สื่อการเรียนรู้ได้ สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 75.98 6) แผนการสอนมีความดึงดูดความสนใจและกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.69 7) กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม กับเวลาและการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 78.41 8) กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้มีการส่งเสริม สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 77.94

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ใน แต่ละช่วงชั้นของหลักสูตรแกนกลางบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนยึดตามลำดับขั้นตอนของเทคนิคการสอนแบบ 4 MAT ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีก ขวาอย่างสมดุล โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลักษณะและความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม และการ ออกแบบกิจกรรมบางช่วงยังช่วยตอบสนองให้ผู้เรียนแต่ละแบบมีความสุขในการเรียนในช่วงกิจกรรมที่ตนเองถนัด และรู้สึกท้าทายในช่วงที่ผู้อื่นถนัด และพัฒนานตนเองได้เต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรวิญญู ทุมทอง (2547) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เป็น อย่างดีและมีประสิทธิภาพ และรัตนากองสวัสดิ์ (2553) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT สามารถ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามลักษณะการ เรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกันด้วย และการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ยังเป็นอีกเทคนิควิธีที่สามารถนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของผู้เรียนให้พัฒนานตนเองได้ อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร ศรีผึ้ง (2552) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT สามารถทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ และ จากการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ควรมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ควรได้รับการสนับสนุนให้เกิดการมีทักษะขั้นสูง แล้วการเรียนการสอนให้ผู้เรียนในแบบใดจึงจะมีความ เหมาะสมและสามารถพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวความคิด ซึ่งครูที่มีบทบาทสำคัญยิ่งใน การจุดประกายไฟแห่งความรู้อยู่เสมอ และจะต้องฝึกฝนทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการคิด พร้อมทั้ง จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดควร และในเมื่อนักศึกษาสามารถ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อช่วยในการจัดกิจกรรมทำให้กิจกรรมมีความ หลากหลายมีความเหมาะสมและส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ให้กับนักเรียน ก็จะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตามความถนัดมากที่สุด และกิจกรรมมี การบูรณาการเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของนักเรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น และนอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงนั้นยังทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานของฟอร์แมน (Forman, 2000) สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ

บูรณาการ จะมุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบพื้นฐานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีใบงานเป็นตัวกำหนด สถานการณ์เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดเองทำเอง แก้ปัญหาเอง นักเรียนมีความลึกซึ้งในเนื้อหามากขึ้น และยังทำให้นักเรียนมีโอกาสนึกคว้าและวิเคราะห์เชิงลึกซึ้งและกว้างได้หลายแง่มุม นักเรียนมีความรู้ในบริบทของการดำเนินตามสภาพจริง จะทำให้นักเรียนเข้าใจถึงปัญหาได้ดียิ่งขึ้น และผลจากงานวิจัยของ พงศ์พันธ์ ปิจดี (2554) พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5Es อยู่ในระดับดี โดยนักเรียนมีความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาตามที่กำหนดไว้ และสามารถนำยุทธวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง สามารถอธิบายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่กำหนดให้ได้ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิม โดยใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัย พิมมาเลีย (2553) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) นักเรียนให้ความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี หลังจากผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ในขั้นการสำรวจและค้นคว้า นักเรียนวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหา จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้กับผู้เรียนทุกคน ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งในแต่ละครั้งอาจจะฝึกทักษะได้ไม่ครบทุกทักษะกระบวนการ แต่ถ้าฝึกบ่อยๆ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้ดีขึ้นและการจัดกิจกรรมควรหลากหลาย และบูรณาการเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น และนอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ยังใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงจึงทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตรของ นักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT ของนักศึกษาอยู่ใน ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.51 ดังนั้นถ้าจะนำผลไปใช้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 4 MAT เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงลักษณะ การเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรต้องหลากหลายเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของผู้เรียนให้ พัฒนาตนเองเพื่อสนับสนุนให้เกิดทักษะที่หลากหลายต่อไป
2. การทำกิจกรรมกลุ่มผู้สอนควรคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือและปรึกษาหารือกันระหว่างทำ กิจกรรม

3. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ โดยเลือกใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและพัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนมีผลทางการเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดโดยเลือกใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและพัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการเรียนรู้โดยใช้ทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับนักเรียนชั้นอื่นๆหรือปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 4 MATที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

3. ควรมีการทดลองใช้วิธีการเรียนรู้รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

พงศ์พันธ์ ปิจดี. 2554. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรม 5อี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนน่าน้อย จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มาลัย พิมพ์าเลีย. 2553. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รัตนา กองสวัสดิ์. 2553. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.ปริญญาโท ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รวิญญณ์ ทองมั่น 2547. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กศ.ม.หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ. 2542. วัฏจักรการเรียนรู้(4 MAT) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว

ศิริพร ศรีผึ้ง. 2552. ผลการสอนโปแกรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

Forman, L Steen. 2000. *Beyond Eight Grand Functional mathematics for Life and Work In Learning mathematics for a New Century*. Virginia: Nationla Council of Teacher mathematics.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร
ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ

ภาวิณี เดชเทศ¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 7 ตุลาคม 2559 รับตีพิมพ์: 11 พฤศจิกายน 2559

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ประชากรที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ภาคปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ มคอ.3 ที่บูรณาการเนื้อหา ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะด้านการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้โครงงาน ภาษาอังกฤษ, และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย โครงงานภาษาอังกฤษ พบว่า มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ส่วนมากอยู่ในระดับดี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.41 และมีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ในระดับดีมาก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27 และในระดับพอใช้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, โครงงานภาษาอังกฤษ, ทักษะด้านการสื่อสาร, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ภาวิณี เดชเทศ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: pawinee@psru.ac.th

The development and management of learning in English Instructional Designs
of English major level 2's students for enhance the competencies in the 21st
century, communication skills through local wisdom by using the techniques taught by
project based learning

Pawinee Dechedt¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 7 October 2016 Accepted: 11 November 2016

Research Article

This research aims to development and management of learning in English Instructional Designs for enhances the competencies in the 21st century, communication skills through local wisdom by using the techniques taught by Project Base Learning. The population in this research study is 2nd years students of Education Faculty, Pibulsongkram Rajabhat University who is enrolled the subject in ENED333 English Instructional Designs in first semester of 2014 academic year were 43 people. The tools used in this research were lesson plans which integrated the contents of local wisdom by using project base learning for development and management of learning in communication skills and the assessment form of lesson plan. The data obtained were analyzed for the percentage, mean and standard deviation.

The results of this study indicated that The result of the competencies of lesson plan designed through communication skills by using the techniques taught by Project Base Learning were 4 students in fair level gained 9.302 percent of the average score, 32 students have good level gained 74.41 percent of the average score, and 7 students have very good level gained 16.27 percent of the average score.

Keywords: learning management, project-based learning, communication skill, local wisdom

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Pawinee Dechedt Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: pawinee@psru.ac.th

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ และถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย มีวิจารณญาณในการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจน มีทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถพัฒนา นักเรียนได้ครบองค์รวม จึงเห็นสมควร จัดให้มีโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การสอนเสริมให้แก่ นักเรียน ซึ่งสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริม เพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทั้งทางอ้อมให้กับนักเรียน ได้แสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถ และทักษะการสื่อสารทางภาษาของตนเอง ที่ได้เรียนรู้ ฝึกฝนมา อีกทั้งเป็นการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และตอบสนองความสามารถทางวิชาการ ความสามารถพิเศษ และความถนัดของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นความจำเป็นสำหรับคนไทยที่ควรมีเป้าหมายเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างชนชาติต่างๆ (บัญชา อึ้งสกุล, 2541) ในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา ต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการศึกษา โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกกระดับ ทำให้เกิดแนวคิดเทคนิควิธีและพัฒนาการใหม่ๆในการเรียนการสอน

การเรียนรู้ด้วยโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สํารวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (teacher) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide) ทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม กระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา เพื่อให้โครงการสำเร็จ ลุล่วง ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยโครงงาน สิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วย PBL จึงมีใช้ตัวความรู้ (knowledge) หรือวิธีการหาความรู้ (searching) แต่เป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะชีวิตและประกอบอาชีพ (Life and Career skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) การออกแบบโครงงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา (critical thinking & problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communicating) และทักษะการสร้างความร่วมมือ (collaboration) ประโยชน์ที่ได้สำหรับครูที่นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาชีพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือกับเพื่อนครูด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้คือมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทักษะหรือ

มีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ อนึ่ง การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2553)

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้อยู่เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกัน เกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ที่ยุคตามสมัยได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นชุมชนหนาแน่น มีถนนลาดยางและคอนกรีตเชื่อมติดต่อกัน ห่างจากอำเภอ 4 กม. แต่ก่อนเป็นสถานที่ชุมนุมของกองกำลังไพร่พลเป็นที่ตั้งฐานทัพของฝ่ายพระนเรศวรมหาราช เพื่อที่จะเคลื่อนไปสู่จุดอื่น ดังนั้น จึงเป็นที่มาของคำว่า "พลายชุมพล" ทำให้ตำบลพลายชุมพลมีภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านที่หลากหลาย เช่น งานปั้นพระประติมากรรม งานพิธีทางศาสนา น้ำมันรักษากระดูก แม่เพลงพวงมาลัย เครื่องสาย(ซอ) ฯลฯ ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่หล่อหลอมชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย (เทศบาลตำบลพลายชุมพล, 2557) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทการพัฒนาจึงมิได้อยู่เพียงบัณฑิตหาคำแต่ยังต้องดำรงสถาบันให้เป็นที่พักของท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพลถือว่าเป็นพื้นที่ในการให้บริการของมหาวิทยาลัย มีความใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยและมีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาอยู่หลากหลายประเภทที่น่าสนใจต่อการบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอน

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อก้าวสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจ ที่จะใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษและส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน โดยหวังว่า ผลจากการศึกษานี้จะเป็นการพัฒนาทั้งนักศึกษาวิชาชีพครูและนักเรียนให้มีความสามารถทางภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นและมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้และความคาดหวังของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลและเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงการงานภาษาอังกฤษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้โครงการงานภาษาอังกฤษ

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้โครงการงานภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการงานภาษาอังกฤษ โดยวัดจากการประเมินจากแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

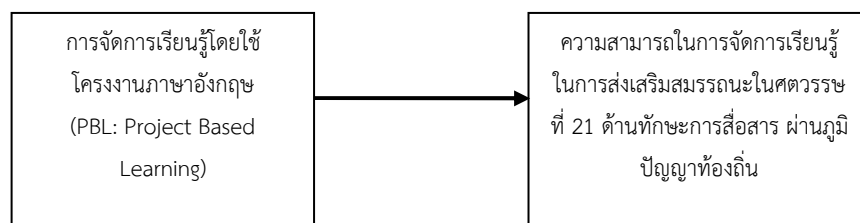
โครงการงานภาษาอังกฤษ หรือ PBL: Project Based Learning หมายถึง การจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้นด้วยตนเอง

ทักษะด้านการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการพูด การเขียน รู้คำศัพท์ได้เป็นอย่างดี การแสดง อากัปกิริยาความเหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องที่พูด และความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะพูด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลพลายชุมพล จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 6 ประเภท ได้แก่ ขนมไทย วัฒนธรรมอาหาร ถั่วยอบเนย พ่อเพลงแม่เพลง วงพิณพาทย์ และการแทงหยวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงการงานภาษาอังกฤษ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ภาคปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน โดยจัดเป็นกลุ่มๆละ 6 คน 6 กลุ่ม และ 7 คน 1 กลุ่ม รวมทั้งหมด 7 กลุ่ม

เครื่องมือในการวิจัย

1. มคอ.3 ที่บูรณาการเนื้อหาทางด้านการออกแบบและการจัดการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คาบ เรื่อง การออกแบบและการจัดการเรียนรู้
2. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนรายวิชานี้ให้กับนักศึกษา โดยทดลองสอนเนื้อหาวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ เรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการเนื้อหาทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร โดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ในสัปดาห์ที่ 10-15 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักศึกษาตามกำหนดการใน มคอ.3 ในเรื่องการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการเนื้อหาทางด้านการออกแบบและการจัดการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักศึกษาพบในหมู่บ้านหรือชุมชนที่อาศัยอยู่ โดยการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด จากนั้นปฏิบัติการกิจกรรมโดยการแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 6-7 คน ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนแบบโครงงานภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงงาน ผู้สอนแนะนำให้นักศึกษา รู้จักกับตำบลพลายชุมพล โดยการเล่าประวัติให้ฟังคร่าวๆ จากนั้นนักศึกษาเลือกหัวข้อที่จะศึกษาซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่สนใจ เพื่อสะดวกในการสัมภาษณ์และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การศึกษาเรียนรู้ตามกระบวนการของการจัดทำโครงงาน ที่นักศึกษาได้วางแผนการดำเนินงานไว้ตามกำหนดเวลา

นักศึกษาแต่ละกลุ่มประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยผู้สอนคอยแนะนำและเป็นที่ปรึกษา ในการวางแผนการจัดทำโครงงาน และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เกี่ยวกับหัวข้อที่นักศึกษาเลือก และ ร่วมกันวางแผนการสัมภาษณ์และฝึกปฏิบัติ ในสถานที่จริงภายในชุมชน โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ หลังจากลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้ว แต่ละกลุ่มนำข้อมูลมาช่วยกันระดมสมองเขียนโครงงานและวางแผนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษานำเสนอผลงาน ความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้แก่ผู้สอน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ นักศึกษาดำเนินโครงการจนเสร็จสิ้นรวบรวมผลงาน จัดเตรียมการนำเสนอและจัดบอร์ดนิทรรศการแสดงผลงานการดำเนินการ

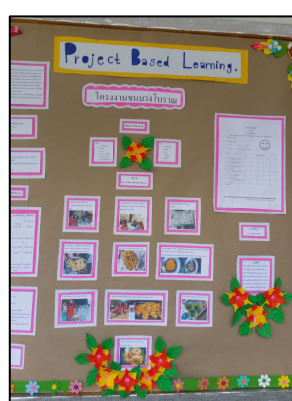
ภาพ 1 นักศึกษาลงเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลพลายชุมพลในการทำกล้วยอบเนย

ภาพ 2 การนำเสนอของนักศึกษา

ภาพ 3 สมุดภาพประกอบโครงการ เรื่องวัฒนธรรมอาหารและวงพัฒนา

ภาพ 4 ตัวอย่างการจัดบอร์ดการนำเสนอผลงานในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านพลายชุมพลของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อนและหลังเรียนในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษา

2. ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจาก การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการ ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษา แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความสามารถ	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
คะแนน 12 – 20	ปรับปรุง	0	0.00
คะแนน 21 – 30	พอใช้	4	9.30
คะแนน 31 – 39	ดี	32	74.41
คะแนน 40 – 48	ดีมาก	7	16.27

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสารผ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ พบว่า ไม่มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ด้านการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยโครงการภาษาอังกฤษในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 0 มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย โครงการภาษาอังกฤษ ในระดับพอใช้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.302 มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยโครงการภาษาอังกฤษ ในระดับดี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.41และมีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้าน การสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยโครงการภาษาอังกฤษในระดับดีมาก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมสมรรถนะใน ศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงงานภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	n	t	Sig.
ก่อนเรียน	20	11.623	43	13.30	0.05
หลังเรียน	20	16.166	43		

จากตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงงานภาษาอังกฤษ ในรายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยโครงงานภาษาอังกฤษ เพิ่มมากขึ้นทุกคน เพราะในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานภาษาอังกฤษ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน เน้นการปฏิบัติของในสถานที่จริง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และเมื่อการเรียนรู้เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีระบบและขั้นตอนตามแบบการเรียนรู้ด้วยโครงงานภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่า ผลของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยโครงงานภาษาอังกฤษ พบว่า มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ในระดับดีมาก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27 ซึ่งผู้เรียนสามารถออกแบบกิจกรรมได้ครบถ้วน ตามขั้นตอน การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การกำหนดประเด็นปัญหา/ หัวข้อเรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้ การกำหนดเค้าโครงของโครงการ การตรวจสอบสมมติฐาน การสรุปผลการศึกษาและการนำไปใช้ รวมไปถึงการเขียนรายงานและการจัดแสดงผลงาน ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ในแต่ละประเด็นให้มีความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ , ขั้นวางแผน, ขั้นปฏิบัติ และ ขั้นประเมินผล มีนักศึกษาที่มีความสามารถในการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ ส่วนมากอยู่ในระดับดี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.41 และในระดับพอใช้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.302

จากการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่าสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ จังตระกูล และคณะ (2556) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการสอนพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุเทพพัฒนา จำนวน 40 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มแบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ และแบบวัดความพึงพอใจ ต่อการสอนพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ ดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 40.33 และหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 70.38 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการ อยู่ในระดับมาก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ เพื่อการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการสื่อสาร ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรม ความร่วมมือ การทำงาน เป็นทีม ภาวะผู้นำการสื่อสาร สารสนเทศการ เท้าทันสมัย คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีพและการเรียนรู้เป็นต้นเพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 ต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555) รวมไปถึง ในการสร้างชิ้นงาน จะช่วยพัฒนาทักษะการรับรู้สื่อร่วมกับทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในการคิดสร้างสรรค์ชิ้นงาน และใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการพัฒนาเป็นชิ้นงานให้เป็นรูปธรรม

การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ไม่จำกัดว่าการเรียนนั้นต้องอยู่แต่ภายในห้องสี่เหลี่ยม ที่ผู้สอนเป็นผู้บัญชาการทุกสิ่งให้กับผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อนักศึกษา ที่จะไปเป็นครูในอนาคต เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ทางการเรียนการสอนและประสบการณ์ทางภาษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ดำเนินการต่างๆด้วยตนเอง มีอิสระในกระบวนการคิด วางแผนและตัดสินใจ ผู้สอนไม่ควรควบคุมในทุกๆเรื่องมากเกินไป เช่น การเลือกภูมิปัญญา ควรให้ผู้เรียนเลือกตามความสนใจด้วยตนเอง เป็นต้น
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการสื่อสาร เป็นทักษะทางภาษาอังกฤษที่ต้องใช้แบบวัดและประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนที่มีประสิทธิภาพ มีความเที่ยง และควรชี้เฉพาะไปในทักษะใดทักษะหนึ่ง
3. ผู้สอนต้องวางระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการวางแผนอย่างคร่าวๆให้กับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้การทำกิจกรรมกลุ่ม มีระบบระเบียบ เกิดการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนช่วยเหลือและปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ในระหว่างทำกิจกรรม สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้สอนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทดลองใช้วิธีการเรียนรู้ ในรูปแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้ทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหาเรื่องอื่นๆ ในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จังตระกุล และคณะ. (2556). การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 1(1)
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *คู่มือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ครูสภา
ลาดพร้าว.
- กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ (2542). วิถีไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทคอมฟอร์มจำกัด.
- เทศบาลตำบลพลายชุมพล.(2557). *ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลพลายชุมพล*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.พลายชุมพล.com/> 30 กันยายน 2557.
- บัญชา อึ้งสกุล . (2541) . *ยุทธศาสตร์การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. วารสารวิชาการ 1 มกราคม พ.ศ.2541.
- พัชรพร รัตนโรภาส. (2553). *รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 11 ธ.ค.2557 จาก www.spu.ac.th/liberal-arts/files/.../4.1-2-2-รายงานวิจัยENG321
- รัตน์ บัสนธ์. (2537). *ที่มาและความหมายของภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555ก). *ครูแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องช่วยแก้ไขความรู้ผิดๆ ของนักเรียน*. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 18 พ.ย. 2557 จาก <http://lipsm.wix.com/21st#!-21/c6he>.

- วิจารณ์ พานิช. (2555ข). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ ๒๑*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทสถาตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- ศิริพงษ์ นวลแก้ว. 2540. *การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2542). *การกระจายอำนาจการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมจิต จันทรฉาย. (2558). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. ตำราประกอบการสอนวิชา 1127102. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง
- อังกูล สมคะเนย์. (2542). *เราจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนได้อย่างไร*. อุบลราชธานี: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ชาวบ้านไทย*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นโยบายการตีพิมพ์วารสารครุฑ

วารสารครุฑ เป็นวารสารที่เผยแพร่ผลงานวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาครุศาสตร์ เพื่อให้ นักวิจัยและเจ้าของผลงานวิชาการสามารถเตรียมต้นฉบับได้ถูกต้องและได้มาตรฐานตามระเบียบของวารสาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตสงคราม จึงขอชี้แจงดังนี้

1. บทความที่วารสารรับตีพิมพ์ต้องเป็นบทความในกลุ่มสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้น หลักสูตรและการสอน การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีวิทยาทางการวิจัย การวัดและ ประเมินทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา

2. รับบทความวิจัย (Research Article) เป็นหลัก และรับบทความวิชาการ (Review Article) กับ บทความปริทัศน์หนังสือ (Book Review) เป็นอันดับรอง

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับ อื่น หากตรวจสอบพบที่มีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

4. บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณาล้นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review: Double Blind) จำนวน 2 ท่านต่อบทความ โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ท่าน

5. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และผู้เขียนต้องยินยอมให้ บรรณาธิการ แก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่

6. บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจ ผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ จะเป็นพระคุณยิ่ง

การจัดส่งต้นฉบับ

1. จัดส่งทางไปรษณีย์ โดยแนบผลงานนิพนธ์ต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นซีดีที่บรรจุข้อมูลต้นฉบับ 1 แผ่น มายัง กองบรรณาธิการวารสารครุฑ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตสงคราม (ส่วนวังจันทร์)
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 088-7843587 โทรสาร 055-230597
2. จัดส่งทางอีเมล ที่ psrueduj@gmail.com
3. จัดส่งผ่านระบบ Thai-Jo ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index/

การเตรียมต้นฉบับ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขาวขนาดเอ 4 หน้าเดียว เนื้อหาของบทความทั้งหมดจะต้องไม่เกิน 15 หน้า กำหนดระยะห่างจากขอบกระดาษตามมาตรฐานของ Microsoft Office Word (เว้นระยะขอบบน 3 เซนติเมตร เว้นระยะขอบล่าง 2 เซนติเมตร เว้นระยะขอบซ้ายและขวาข้างละ 2.54 เซนติเมตร)
2. บทความทุกประเภทส่วนต้นต้องมีส่วนประกอบทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้
 - ชื่อเรื่อง
 - ชื่อผู้เขียน (ครบทุกคน)
 - สถานที่ทำงาน/หน่วยงานของผู้เขียนครบทุกคน
 - วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี) และ Email เฉพาะผู้เขียนหลัก (Corresponding Author)
3. บทความทุกประเภท ยกเว้นบทปริทรรศน์หนังสือ ต้องมีบทคัดย่อ (Abstract) ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำและ ใส่บทคัดย่อใส่คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ บทคัดย่อและคำสำคัญให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (TH SarabunPSK 16)
4. เนื้อหา สำหรับบทความวิจัยประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำที่กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาอาจรวมการทบทวนเอกสาร วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิงพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 สำหรับทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
5. เนื้อหา สำหรับบทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ประกอบด้วยหลักสำคัญคือ บทนำ หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หัวข้อย่อยภายในเนื้อหา บทวิจารณ์และสรุป และเอกสารอ้างอิง พิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ตัวอักษร TH SarabunPSK 16 ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
6. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-date in-text citation) โดยระบุชื่อและนามสกุลผู้แต่ง กรณีภาษาไทย และ นามสกุล กรณีภาษาอังกฤษ และปีพิมพ์ เช่น (ประวิทย์ หลักบุญ, 2528) (Feshbach, and Singer, 1971) หรือ ประวิทย์ หลักบุญ (2528) Feshbach, and Singer (1971) ซึ่งใส่ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และอาจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้หากต้องการ เช่น ประวิทย์ หลักบุญ (2528: 12) Feshbach, and Singer (1971: 123)
7. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference Citation) โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อเอกสารอ้างอิง สำหรับบทความภาษาไทย หรือ References สำหรับบทความภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนมีดังนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย อาภาโกโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

Porter, M.E. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York: Free Press.

บทความ/เรื่อง/ตอน ในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อเรื่อง (ฉบับพิมพ์ หน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

กอบกุล ราชะนาคร. (2543). กฎหมายกับการจัดการทรัพยากรน้ำและชายฝั่งทะเล. ใน อานันท์ กาญจนพันธ์ (บรรณาธิการ), *พลวัตชุมชนในการจัดการทรัพยากรกระบวนทัศน์และนโยบาย* (หน้า 395). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

Resnick, L. (1991). Shared cognition: Thinking as social practice. In W. Resnick, J. Levine, & S. Teasley (Eds.), *Perspectives on socially shared cognition* (pp. 1-22). Washington, DC: American Psychological Association.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ลำดับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความในวารสาร.

อนุ เจริญวงศ์ระยับ, ชุติกร ยิ้มสุด, และ ภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ในนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 19(1), 13-39.

Heinz, W. R., Kelle, U., Witzel, A., & Zinn, J. (1998). Vocational training and career development in Germany: Results from a longitudinal study. *International Journal of Behavioral Development*, 1, 77-101.

การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. วันที่สืบค้น, จาก แหล่งข้อมูลที่สืบค้น

ตัวอย่าง

Electronic reference formats recommended by the American Psychological Association. (2000, October 12). Retrieved October 23, 2000, from <http://www.apa.org/journals/webref.html>.

Eid, M., & Langeheine, R. (1999). The measurement of consistency and occasion specificity with latent class models: A new model and its application to the measurement of affect. *Psychological Methods*, 4, 100-116. Retrieved November 19, 2000, from the PsycARTICLES database.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความฉบับที่ 1

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ บรรจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. ดร.ชุลีกร ยิ้มสุด	เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก อีระภูธร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. อาจารย์ ดร.ปัญญา สำรวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
5. รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ก่อสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
7. อาจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. อาจารย์ ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์	มหาวิทยาลัยบูรพา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความฉบับที่ 2

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. อาจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. ดร.ชุลีกร ยิ้มสุด	เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารครูพิบูล

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

บทความวิจัย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพลาชุมพลอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

The Study of Local Wisdom of PhaiChumphonTambon Municipality,

MuangPhitsanulok District, Phitsanulok Province

พัชรพลชัย มีทรัพย์* ธนสาร เพ็งพุ่ม นงลักษณ์ ใจฉลาด อธิปไตย สุนทร

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลาชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

The Effect of Using Activities Model for Develop Youth's Life skill in 21st Century by

Local Wisdom in The Area of Phlai Chumphon, Muang Phitsanulok

เบญญาพัชร วันทอง

การพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการออกแบบพัฒนาหลักสูตร

ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคการสอน 4 MAT

Writing lesson plans. Development and Developing Curriculum for students in Mathematics Grade 1

qualification in the 21st century to promote the critical thinking and problem solving skills through

traditional teaching techniques used by 4 MAT

สุกัญญา สีสมา

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ

ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

ด้านทักษะการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ

The development and management of learning in English Instructional Designs of English major

level 2's students for enhance the competencies in the 21st century, communication skills

through local wisdom by using the techniques taught by Project Base Learning

ภาวิณี เดชเทศ

กองบรรณาธิการวารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์)

66 ถ.วังจันทน์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ 088-7843587 โทรสาร 055-230597

Email: psruedu@gmail.com

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/index>

